

۴۱ و ۴۰

تپیدوا

فروردین - اردیبهشت ۱۳۷۶
فرهنگی، هنری، پژوهشی
سال پنجم - ۶۸ صفحه - ۲۰۰ تومان
ISSN: 1023 - 8735

■ فخر گمشده ■ گیلان، استان توسعه‌نیافته ■ فرهنگ گیلک غنای سرشاری دارد (بای صحبت استاد محمد روشن،

مصباح و پژوهشگر برجسته معاصر)

بخش گیلکی ■ در زمینه شعر، قصه و...

■ نوروز دیلمی و جشن تیر ماه سیزده

■ علی‌العرش بودن گیلانیان

■ دریاپویی در کاسپی

■ گیلکان و دیلمیان در آران

■ طاعون سال ۱۸۷۷ گیلان

■ نخستین سرمایه‌گذاری صنعتی در ایران

■ دو پناهنده از کمیته مجازات در نهضت جنگل

■ آلفرد نوبل ورشت

■ جنبش دهقانی سال‌های ۱۳۲۰ تا ۱۳۲۵

■ و...

ویژه پژوهش‌های تاریخی

۲۰ و ۲۱

گیلوا

شماره استاندارد بین‌المللی ۸۷۳۵ - ۱۰۲۳
ماهنامه فرهنگی، هنری و پژوهشی
(گیلان‌شناسی)
صاحب امتیاز و مدیر مسئول
محمد تقی پورا احمد جکتاجی
نشانی پستی

(برای ارسال نامه و مرسولات)
رشت: صندوق پستی ۲۱۷۲ - ۲۱۶۳۵
نشانی دفتر

(برای مراجعات مستقیم)
رشت: حاجی آباد (خیابان انقلاب)
ساختمان گهر، داخل پاساز، طبقه دوم

تلفن ۲۰۹۸۹

GILAVA

ISSN: 1023 - 8735

A Gilaki - Persian Language
Journal Related to the Field of
Culture, Art and Researches
ON GUILAN (North of Iran)

Director and Editor:

M. P. JAKTAJI

P. O. BOX 41635 4174

RASHT, IRAN

Tel: 0131 28989

حروفچینی: هنرواندیشه، ۲۹۳۹۲
لینتوگرافی: آریا
چاپ: توکل، صومعه‌سرا ۲۸۱۰

عکس روی جلد: کاو کوهان‌دار مارلیک

عکس پشت جلد:

تجارتخانه برادران اوهایان (رشت - اواخر قرن ۱۹ میلادی)

توضیح در صفحه ۳۳

گیلوا در حکم و اصلاح و تلخیص مطالب آزاد است.

چاپ هر مطلب به معنای تأیید آن نیست.
استفاده فرهنگی از مطالب به شرط ذکر مأخذ آزاد
و استفاده انتقاهی از آن منوط به اجازه کتبی است

یادداشتی درباره این شماره

شماره حاضر که پیش روی شما خواننده عزیز است قاعدتاً باید تابستان سال گذشته انتشار می‌یافت اما به دلیل مشکلاتی که سر راه گیلوا قرار دارد، انتشار آن به طول انجامید. بیشتر مطالب این شماره از مدتها پیش در اختیار گیلوا قرار گرفته و مخصوصاً برای ویژه تاریخ در نظر گرفته شده بود. چند مطلب آن که اخیراً به دفتر مجله رسید، قرار بود به تدریج در شماره‌های عادی گیلوا منعکس شود اما در عمل بهتر دیده شد آنها نیز بخاطر ویژگی موضوع تاریخ در همین شماره انعکاس یابند. در این جا لازم است از مساهی دوست فاضل و دانشمند همولایتی آقای وضار ضازاده لنگرودی یاد کنم که عنایت خاصی به این ویژه‌نامه نشان داده و در تهیه برخی مطالب آن بی‌شائبه همکاری فرموده‌اند. جای امیدواری است که انتشار ویژه‌نامه تاریخ بخاطر ضرورت امر و اهمیت از نظر موضوع و نوع فعالیت گیلوا به صورت مستمر ادامه یابد و با رسیدن و جمع‌آوری تعداد معتابیه مقاله در زمینه تاریخ گیلان و مازندران حداقل سالی یک بار منتشر شود.

آن چه در این شماره می‌خوانید:

مطالب فارسی:

- ۳ صفحه فخر گمشده (سرمقاله) / گیلوا
- ۵ خبرهای فرهنگی، هنری و ...
- ۲۴ فرهنگ گیلک غنای سرشاری دارد (بای صحبت استاد محمد روشن، مصحح و پژوهشگر برجسته معاصر)
- ۵۳ تازه کتاب
- ۵۴ بحث آزاد گیلان استان آخر (این شماره: گیلان استان توسعه‌نیافته) / اسید حسن معصومی اشکوری
- ۵۷ پاسخ اداره کل آموزش و پرورش گیلان در رد گزارش فاجعه افت تحصیلی
- ۶۰ مرگ می‌خواهی برو گیلان / ابوالفتح رازقی

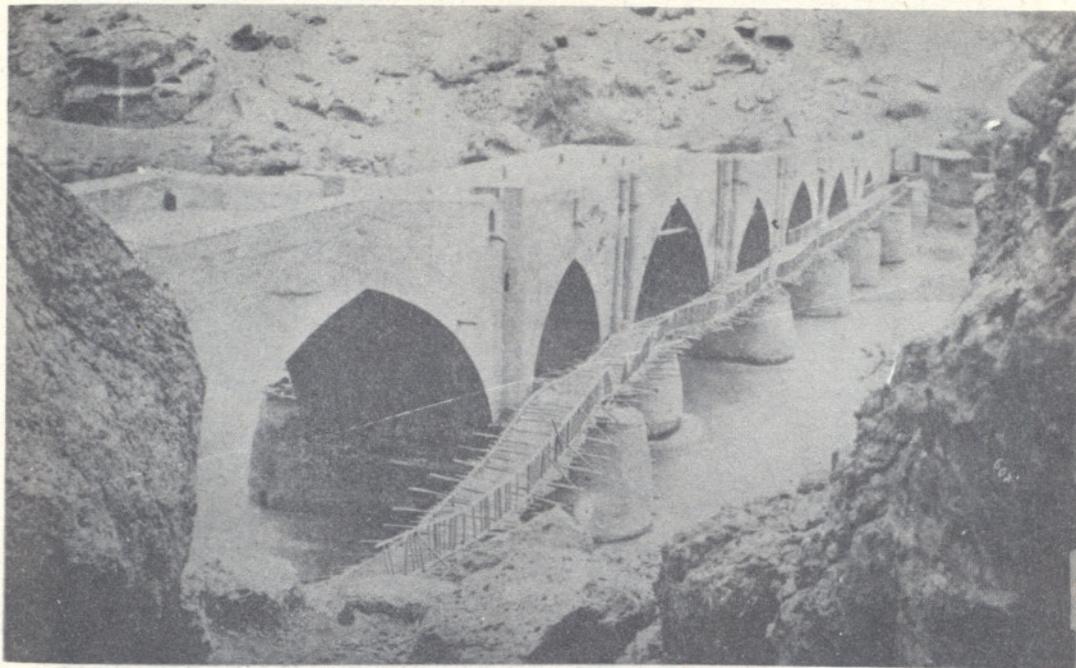
مطالب گیلکی:

- ۴ بهار به (دو غزل به زبان گیلکی) / محمد بشر
- ۶۱ گیلان جان / دکتر سید مجتبی روحانی
- ۶۲ هاشم و اسامیر / محمد دعایی - علی صبوری
- شعرهای گیلکی / احمد ارض‌پیمما - اصغر زرکلامی - اردشیر پرهیزکار - منوچهر جراح‌زاده - رضا صفایی
- ۶۳ سندی - محمد فارسی - پیمان نوری
- ۶۴ یاد او روزان / علی اکبر مرادیان
- ۶۵ تاسیانی ار. ش. (گیله‌وایی)

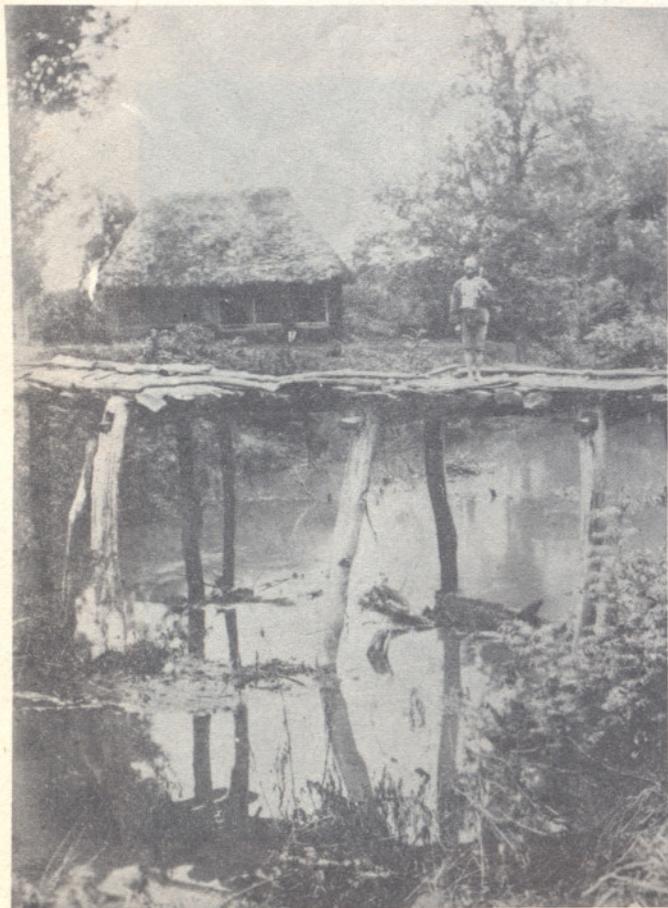
مقالات ویژه تاریخ:

- ۶ علی‌المرش بودن گیلانیان / عبدالرحمان عمادی
- ۱۰ یادداشتی کو تاه درباره آغاز نوروز دلمی و جشن تیرگان (تیر ماه سیزده) / نصرالله هومند
- ۱۳ کوزه‌سویاتان / علی عبدلی
- ۱۴ جستاریان / ترجمه‌ی شهناز رازپوش
- ۱۵ تصویر قهرمان اشکوری شاهنامه فردوسی در افواه عامه / اموسی مسعود
- ۱۶ گیلکان و دیلمیان در اران / دکتر عبدالکریم گلشنی
- ۱۷ دریابویی در کاسی / افشین پرتو
- ۲۳ نامداران مازندران (اسکندر رستم‌داری و ابراهیم مرعشی) / حسین صمدی
- ۳۱ گوشه‌ای از رخدادهای تاریخ گیلان در عصر صفوی / رحیم چراغی
- ۳۳ گیلان عصر قاجار به روایت تصویر / هوتس
- ۳۷ طاعون سال ۱۸۷۷ و اقتصاد گیلان / احمد سیف، ترجمه افسانه منفرد
- ۴۰ گزارش سفر مظفرالدین شاه به رشت و انزلی در روزنامه جبل‌المتین / فرامرز طالبی
- ۴۳ دو پناهنده از «کمیته مجازات» در نهضت جنگل / محمود پاینده لنگرودی
- ۴۶ نگاهی به آغاز و انجام نخستین سرمایه‌گذاری صنعتی در ایران / قریان فاخته جوینه
- نکاتی از جنبش دهقانی سالهای ۱۳۲۰ تا ۱۳۲۵ در شرق گیلان و ماهیت و نقش «حزب جنگل چالوس» در سرکوب آن /
- ۴۸ محمد قلی صدراشکوری
- ۵۰ شاهکار! صدراشرف / محمد هدی
- ۵۱ آلفرد نویل ورشت / روبرت واهانیان
- ۵۲ گاوها چرا در چرا یک چشم دارند / ابراهیم رهبر

گیلان عصر قاجار به روایت تصویر

عکس شماره ۱۲ از آلبوم شماره ۱۳ پل منجیل سر راه رشت به تهران

عکس شماره ۶۸ از آلبوم شماره ۱۳ پل پیربازار سر راه رشت به انزلی

هوتس Hots هلندی حدود ۱۳۰ سال پیش حوالی سالهای ۱۸۹۰ میلادی به گیلان سفر کرد و عکس‌هایی از مناظر و مراایای آن برداشت، مجموعه عکس‌های او از گیلان که به تعداد ۱۰ قطعه می‌رسد در سه آلبوم شماره ۱۰ (یک قطعه)، آلبوم شماره ۱۳ (هشت قطعه) و آلبوم شماره ۱۵ (یک قطعه) در کتابخانه دانشگاه Rijks شهر لیدن (واقع در هلند) نگهداری می‌شود. عکس‌ها دارای شماره و زیرنویس است.

دکتر جان جاست ویتکام کتابدار مجموعه شرقی کتابخانه لیدن که از قدیمی‌ترین و معروف‌ترین کتابخانه‌های دانشگاهی و پژوهشی دنیاست با معرفی و توصیه دوست فاضل و فرزانه آقای مهندس محمد باقری (که سال گذشته سفری به هلند داشت) تصویر ۱۰ قطعه از این عکس‌ها را به "گیله‌وا" اهداء کرد که یک‌جا در این شماره منعکس می‌شود.

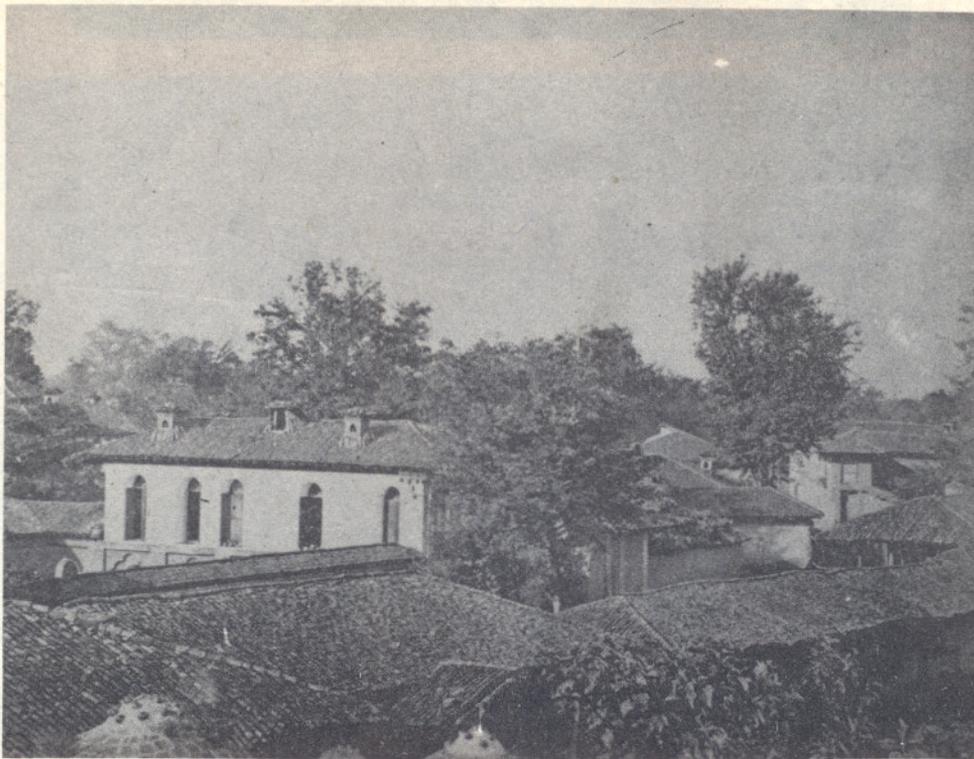
نظری اجمالی بر عکس‌ها، شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی یک قرن و بیشتر گیلان را پیش چشم ما می‌گذارد. هریک از عکس‌ها خود معرف حدیثی و تاریخی و سرگذشتی است که در این‌جا بدون شرح آمده است.

چه زیباست وقتی نسخ گیله‌وا به اقصی نقاط کشورهای جهان و بخصوص شهرهای فرهنگی و دانشگاهی اروپا می‌رود و در کتابخانه‌های مراکز مدنیت آن‌جا نگهداری شده، مورد مراجعه و مطالعه قرار می‌گیرد.

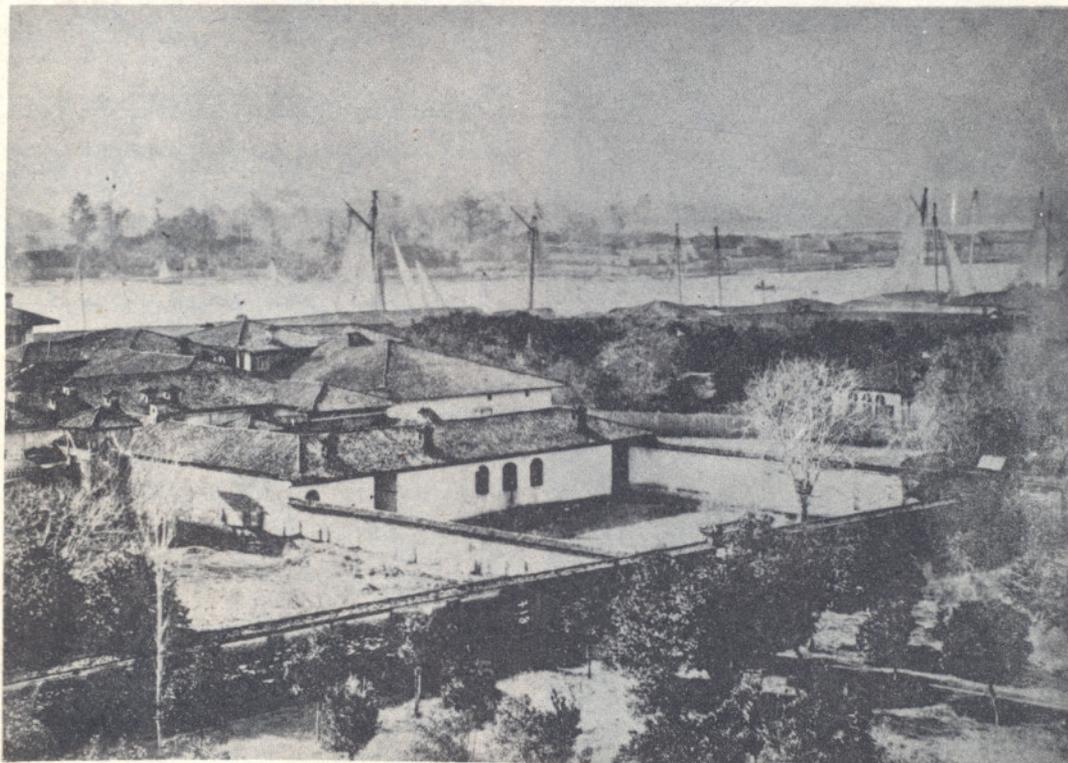
چه زیباست عزیزی هم‌وطن و هم‌ولایتی، صرفاً بخاطر عشق و علاقه به فرهنگ و زادبوم در سفرهای خود به خارج از کشور، به‌رطریق، نفسی از سر مهر برای گیله‌وا می‌کشد.

چه زیباست مسئول خارجی یا رئیس یک بخش فرهنگی (قسمت شرق‌شناسی) از یک کتابخانه بزرگ دانشگاهی با روئیت یک شماره مجله شرقی در دست یک آدم فرهنگی جذب آن شده و گوشه‌ای از گنجینه عکس‌های کتابخانه خود را به آن اهداء کند.

و چه خوب است اگر خوانندگان و مشترکان گیله‌وا در خارج از کشور چنانچه به مراکز فرهنگی اروپا و آمریکا (و هر جای دیگر) دسترسی دارند و منابعی از گیلان در آن یافته‌اند به جهت انعکاس در گیله‌وا برای ما بفرستند.

عکس شماره ۱۱ از آلبوم شماره ۱۳ رشت

عکس شماره ۶۳ از آلبوم شماره ۱۳ انزلی

عکس شماره ۲۸ از آلبوم شماره ۱۳ انزلی

عکس شماره ۱۳ از آلبوم شماره ۱۵ زنان انزلی

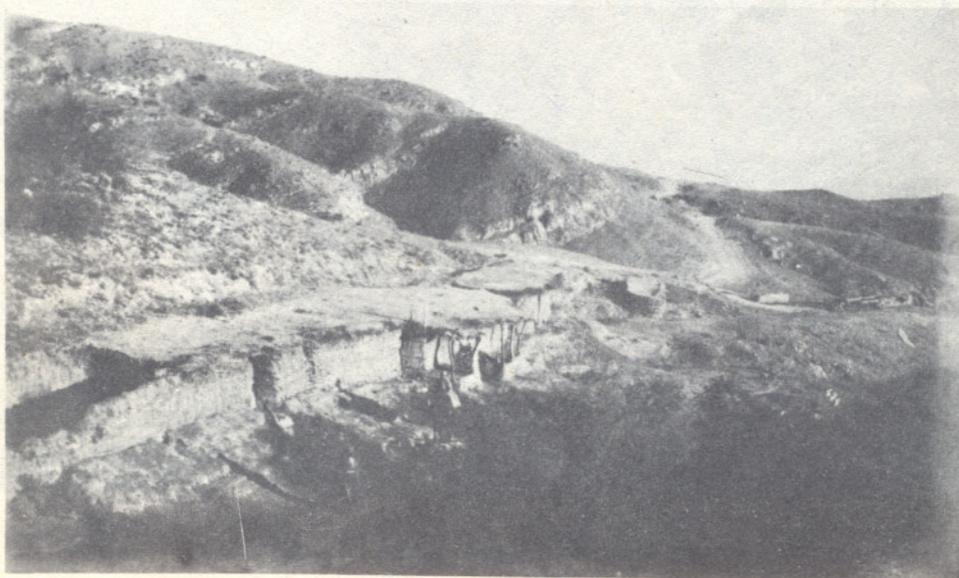
عکس شماره ۵۴ از آلبوم شماره ۱۳ دفتر بازرگانی خارجی (عکس پشت جلد)

عکس شماره ۲۹ از آلبوم شماره ۱۳ امامزاده هاشم سرراه رشت به تهران

عکس شماره ۴۷۰ از آلبوم شماره ۱۰ جاده تهران به رشت

عکس شماره ۷۱ از آلبوم شماره ۱۳ جاده کوهستانی تهران به رشت